

Start: U begint uw wandeling bij het VVV/ANWB kantoor aan de Singelstraat nr.13.

1 Weeshuis, Singelstraat 13 *Laat-gotische stijl*
Dit gebouw uit de 15e eeuw vormde een onderdeel van de behuizing van de Zwarte Zusters, een nonnenorde. De zusters legden zich toe op ziekenverpleging. In 1556 werd het klooster in gebruik genomen als weeshuis. Tussen 1620 en 1795 deed de kapel dienst als kerk, daarna bood het onderdak aan soldaten. Vanaf 1821 tot kort voor de Tweede Wereldoorlog volgden de wezen er hun lessen. Vervolgens deed het gebouw dienst als huisvesting voor Militairen, school, bibliotheek, architectenbureau, kunsttuin en museum. Het Historisch Museum De Bevelanden is heropend in 2005.

Als u naast het museum door het poortje gaat komt u op het Weeshuisplein. Vervolgens loopt u langs restaurant De Stadsschuur en gaat u rechtsaf. **33** Door het hek verderop gaat u rechts in de Manhuistuin in.

2 Manhuiscomplex
Het Manhuis was lange tijd in een bijgebouw van het klooster van de Zwarte Zusters gevestigd. In 1655 stichtte men een nieuw gebouw en in 1689 kreeg het Manhuis een eigen ingang, versierd met twee stenen beelden. Tussen 1741 en 1787 deed het Manhuis dienst als logement, militair hospitaal en kazerne. Het bleef tot 1962 als oude liedenhuis in functie. Daarna was het in gebruik als, o.a. museum, kunsttuin, het R.O.C. en muziekschool en nu Luzac Lyceum.

In de linkerhoek van de Manhuistuin gaat u door het poortje rechts. Hier gaat u de Zusterstraat in. Vervolgens links via de Singelstraat, tussen de kerken door.

3 Het Klokhuis, Singelstraat 3
Op deze plek stond vroeger Het Klokhuis. Deze toren was gebouwd in 1384, betaald van belasting op bier, wijn en slachtvee. Dit kerkelijke gebouw is afgebroken in 1661, waarna er verschillende gebouwen hebben gestaan; een school, een landbouwmachine fabriek en de ABN-AMRO bank.

U wandelt met de Grote Kerk aan uw rechterhand richting de Grote Markt.

4 Grote Kerk of Maria Magdalenakerk *Laat-gotische stijl*
In 1216 werd deze kerk reeds genoemd. De kerk is verbouwd na 1618 toen er een brand ontstond door onvoorzichtigheid van een leidekker. De toren werd tijdens de herbouw van de kerk een vieringtoren. Verondersteld wordt dat op deze plaats eerder de slotkapel van het voormalige slot Ostende stond.

Via de Korte Kerkstraat komt u op de Markt.

5 Korenmarkt, Grote Markt
Voor 1389 werd de Grote Markt de Korenmarkt genoemd. In 1417 kregen de inwoners van de stad toestemming om een jaarmarkt te houden. Deze Goese jaarmarkt of kermis was in augustus en duurde acht dagen. Op de jaarmarkt werden vooral graan en peulvruchten verhandeld. Tevens was er veel vertier, zoals komedianten, koorddansers, kwakzalvers, goochelaars, poppenspelers en acrobaten. Sinds 1684 is de markt wekelijks op dinsdag. De Grote Markt werd tijdens de markt onderverdeeld in kleinere markten: koren- en zaadmarkt, lakenmarkt, mandenmakersmarkt, etc.

6 Stadhuis, Grote Markt 23 *Laat-gotische stijl - Rococostijl*
Het oudste gedeelte is de rechtertoren (1389), die dienst deed als gevangenis, het 'vanghuus'. Daarnaast was een markthal waarin de waag zat met daarboven een zaalruimte, ingericht als vierschaar, waar recht werd gesproken. Achter de markthal kwam de vleeshal en waren er marktkramen te huur. Een weeskamer en een stadsbodehuis werden in 1463 bijgebouwd. Het stadhuis wordt tegenwoordig gebruikt voor ontvangsten en trouwerijen.

Vanaf het stadhuis loopt u langs de rechterkant van de Grote Markt.

7 't Huys van Borsele, Grote Markt 34
Dit pand, waarvan de gevel dateert uit 1675, is vernoemd naar Frank van Borsele (1396-1470). Deze Zeeuwse edelman was vanaf 1432 de vierde echtgenoot van Jacoba van Beieren, tot zij overleed in 1436. Tot 1997 was het woonhuis, waarna het een café werd.

Voorheen het postkantoor. U kunt zich wenden tot: www.gildedebevelanden.nl

8 Oude Vismarkt
Tot in de 19e eeuw werd het werk op de visafslag gedaan door visvrouwen. Op deze vismarkt stond al een visperk (visafslaghuisje), waar de vishandelaren hun waren kochten. In 1543 verhuisde de vismarkt naar de Turkade. (zie 19)

9 Poort Gasthuisstraat
Deze poort hoorde bij het gebouw van het gasthuis uit 1450. Gasthuizen waren bedoeld als tijdelijk onderkomen voor arme passanten en het verzorgen van zieken. Van 1578 tot 1969 was in dit gebouw een ziekenhuis gevestigd. Vanaf 1996 was hier het stadskantoor. In 1984 heeft het gebouw plaats gemaakt voor de huidige bebouwing, met onder andere de bibliotheek.

U loopt een stukje terug en gaat rechtsaf de Sint Jacobstraat in.

10 10. Sint Jacobstraat 9 *Renaissance woning*
Het poortje van het woninghuis dat hier te zien is, was een examenstuk van een metselaarsgezelschap. Deze buurt was vroeger het schipperskwartier. De straat is waarschijnlijk vernoemd naar een huis, St. Jacob geheten. St. Jacob was de beschermheilige van het schippersgilde.

U steekt het plein van de Bocht van Guinea over en gaat met de trap de Oostwal op en linksaf. Aan het einde van de Oostwal loopt u naar de St. Maartenbrug.

12 St. Maartenbrug
Hier bevond zich tot 1853 de Donkere Poort. Rond 1970 werd er gepraat over het dempen van de havenkom om daar een parkeerterrein aan te leggen. De vaste brug maakte in 1974 plaats voor de ophaalbrug, waardoor schepen wel in de havenkom konden aaleggen en het parkeerterrein gelukkig niet meer aan de orde was.

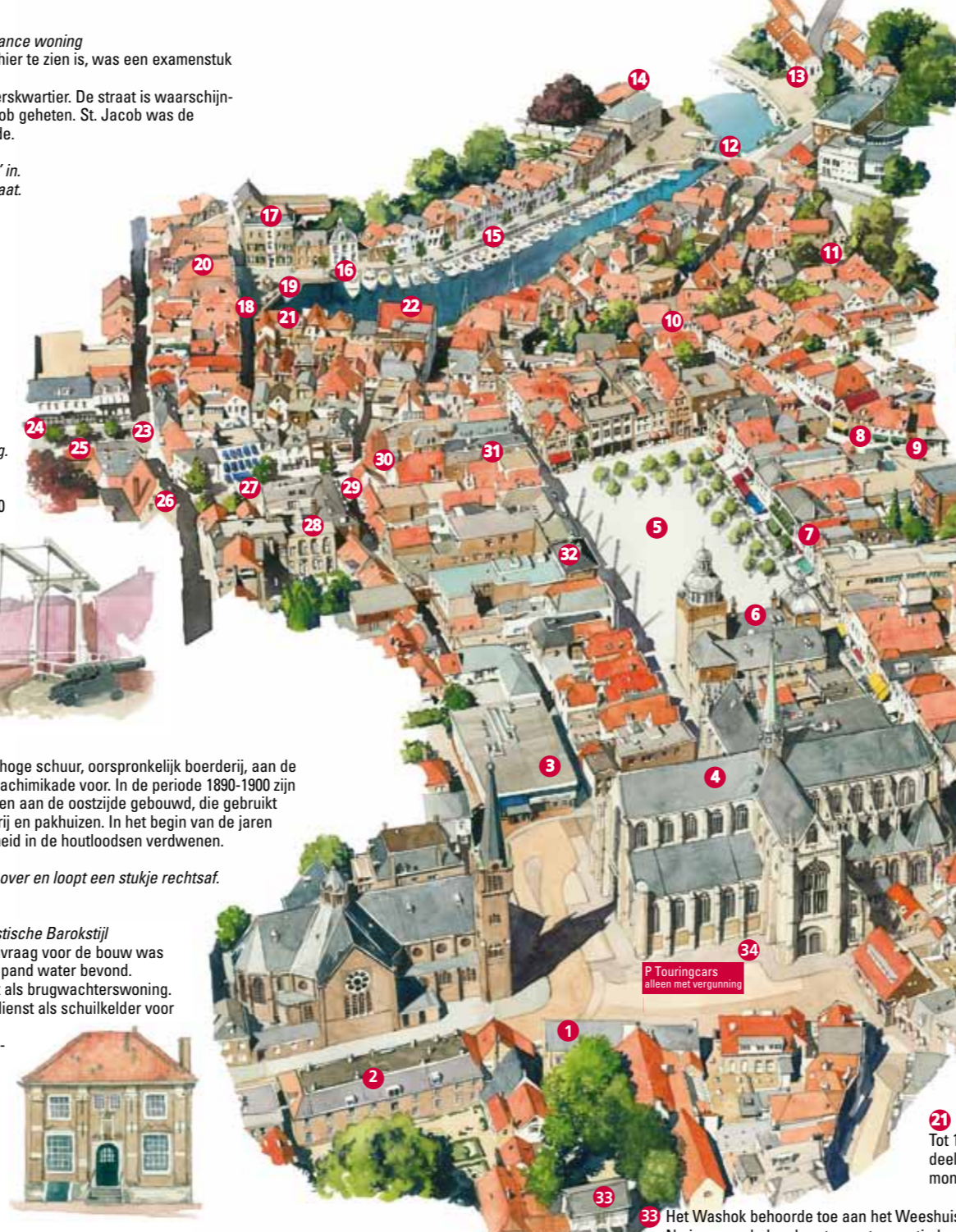
Staande op de St. Maartenbrug ziet u aan de rechterkant rechts van het water de Houtloodsen.

14 Huize Hoop, J.A. van der Goeskade 69 *Classicistische Barokstijl*
Dit pand uit 1651 heeft de naam 'Huize Hoop'. De aanvraag voor de bouw was bijzonder, aangezien er zich aan beide kanten van het pand water bevond. Huize Hoop is vanaf 1868 tot 1939 in gebruik geweest als brugwachterswoning. De kelder deed gedurende de Tweede Wereldoorlog dienst als schuilkelder voor de luchtschermingsdienst. Nu zit hier de Stichting Monumenten Goes, die een groot aantal monumenten-panden heeft.

Vanaf Huize Hoop loopt u een klein stukje terug en gaat u rechtdoor de Kleine Kade op.

15 Speudijck / Spuidijk, Kleine Kade
De Speudijck werd vanaf 1400 de Kleine Kade genoemd. De naam Kleine Kade werd in 1850 officieel.

16 Soepuus, Kleine Kade 43
Op de Kleine Kade 43 werd in 1484 de stadsgedijde waterkorenmolen gebouwd. Deze was in gebruik tot in de 18e eeuw. Het torentje is afkomstig van de St. Maarten of Oude Hoofdpoort. Het uurwerk is gemaakt in 1624. Het pand staat bekend als 'Soepuus', omdat de commissie van spijzuitdeling hier in de vorige eeuw 's winters soep uitdeelde aan de armen.

17 Kleine Kade 47 *Lodewijk XIV stijl*
Dit pand is ontstaan rond 1765 door aaneenkoppeling van twee bestaande panden. De woning links is uit de 16e eeuw. De gevellijst is afkomstig van het voormalige hotel 'De Korenbeurs'.

Aan het einde van de Kleine Kade gaat u linksaf.

18 Turkade
De naam van deze kade is vastgesteld in 1888. Men noemde de kade al eeuwen zo vanwege de aanvoer van turf voor verwarming en brandstof van de zoutindustrie. In de bestrating is nog een steen te zien die de plek aan geeft waar de turf werd gewogen.

19 Visperk, Turkade
Dit achthoekige huisje droeg eerst de naam 'Nieuwe Vismarkt'. Het huidige gebouwtje verving in 1647 een eerdere versie, waardoor kramen niet meer nodig waren. De zeemeermin op het koepeldak werd in 1982 gestolen, waarna deze in 1984 werd vervangen door een kopie.

20 Gotische Huis/ Karel V, Turkade 11 *Gotische stijl*
Dit pand is in 1555 gebouwd en wordt ook wel het Karel V huis genoemd. Karel V gaf vrijstelling van belasting waardoor de wederopbouw van het pand na de stadsbrand van 1554 mogelijk was. Boven de deur is het wapen van Karel V aangebracht. Het pand huisveste van 1930 tot en met 1970 het museum van Goes. Sinds 1992 is het restaurant.

Aan het einde van de Turkade gaat u linksaf en volgt u de Bierkade.

21 Bierkade
Tot 1929 heette de Bierkade officieel 'Zuidzijde van de Kade'. Toch was dit deel van de kade de aanvoerplaats voor bier en had men het in de volksmond al lang over de Bierkade.

33 Het Washok behoorde toe aan het Weeshuis. De Stadsschuur was onderdeel van het oude mannenhuis. Nu is er een bekend restaurant gevestigd.

22 Drie Koningen huis, Koningstraat 1, hoek Bierkade *Renaissancegevel*
Dit pand is in 1555 gebouwd als graanpakhuis en staat bekend als het 'Drie koningen huis'. De drie afbeeldingen zijn van Caspar, Balthazar en Melchior.

U gaat rechtsaf de Koningstraat in, aan het einde van deze straat gaat u weer rechtsaf de Magdalenastraat in die uitloopt op de Beestenmarkt. Deze loopt u rond.

23 Beestenmarkt
Eenderde van de Beestenmarkt hoorde van 1429 tot 1554 bij het kloostercomplex van de Kruisbroeders. Bij de stadsbrand in 1554 werd het klooster zwaar beschadigd. In 1578 verlieten de kruisbroeders de overblijfselen. De open ruimte vóór het klooster werd vanaf 1580 in gebruik genomen als 'Nieuwe Beestenmarkt'. Hier werd jaarlijks een zes dagen durende veemarkt gehouden.

24 Beestenmarkt 3
Dit pand is het enig overgebleven gedeelte van het klooster dat in 1429 door de Kruisbroeders werd gesticht. Na de stadsbrand is het in 1578 ingericht als stadswerkhuis, een gebouw dat onder beheer van het stadsbestuur stond, waarna in 1670 de Latijnse school hier naartoe verhuisde. Deze school werd opgeheven in 1788. Vanaf die tijd diende een deel van het gebouw tot 1955 als brandweerkazerne. Verder deed het gebouw tot in de jaren zeventig dienst als kleuterschool 'De Duiventil'. Momenteel is hier Podium 't Beest.

25 Pomp Beestenmarkt
Deze pomp uit 1774 stond oorspronkelijk op de Grote Markt. In 1853 werd de pomp verhuisd naar de Beestenmarkt om een houten pomp te vervangen. Bij deze pomp haalden de inwoners van Goes hun water.

26 Wijngaardstraat 3
Dit gebouw uit de 16e eeuw was eerst een woonhuis en vanaf 1923 de huishoudschool. Van 1958 tot 1988 was hier de openbare bibliotheek gevestigd. Tot 2005 was hier het archief te vinden van de gemeente Goes.

27 Oude Beestenmarkt, Vlasmarkt
Wat nu de Vlasmarkt is, heette vroeger de Beestenmarkt. In 1580 verhuisde de vlashandel naar hier. Het werd toen ook wel de Oude Beestenmarkt genoemd.

28 't Huys van Lodijk, Vlasmarkt 5
In de 16e eeuw is hier een groot herenhuis gebouwd, genaamd 't Huys van Lodijk. In 1881 werd het opgekocht door de Katholieke Kerk, waarna het pand in 1905 werd verbouwd tot meisjesschool met klooster. Deze school werd in 1913 afgebroken en vervangen door de nieuwe Sint Jacobusschool, die vanaf 1986 een woonfunctie heeft.

29 Den Bastiaen, Rijfelstraat 1 *Hollandse Renaissance*
Dit woonhuis uit 1623 heeft tot 1647 dienst gedaan als achterhuis van de herberg 'de Grootte Soutkeete'. De eigenaar van 'Den Bastiaen' en 'de Grootte Soutkeete' was de Goeseenaar Cornelis Jacobsz. Na drie maal achter elkaar het jaarlijkse schuttersfeest te hebben gewonnen, was hij 'keizer' geworden van het schuttersgilde St. Sebastiaan. Op de gevelsteen is een afbeelding te zien van St. Sebastiaan, beschermheilige van het handbooggilde.

U gaat linksaf over de Vlasmarkt langs de St. Jacobusschool en vervolgens door de Rijfelstraat terug naar de Grote Markt.

30 Rijfelstraat
Deze straat is vernoemd naar de herberg 'In de Rijsle'. De Rijfelstraat is een verbastering van 'Rijsselstraat'.

Op de Grote Markt loopt u langs de rechterkant terug richting de Grote Kerk.

31 De Grootte Soutkeete, Grote Markt 1 en 3
Vanaf 1499 was hier herberg 'In de Rijsle' gevestigd. De herberg is verbrand tijdens de grote stadsbrand in 1554, waarna hier in 1610 herberg 'De Grootte Soutkeete' is gebouwd. Rond 1980 is dit gebouw ingericht als kantoor van de Rabobank en in 2005 is het een winkel geworden.

32 Hotel 'De Korenbeurs', Grote Markt 17
Gebeeldhouwde borstwering in Rococostijl
Dit pand dateert uit 1542 en is in 1753 verbouwd tot dubbele patriciërswooning, een deftig woord voor herenhuis. Tot 1815 was het een herenhuis, waarna hier tot 1982 hotel 'De Korenbeurs' was gevestigd.

U bent aan het einde van de wandeling. Als u rechtdoor gaat door de Korte Kerkstraat komt u bij de Singelstraat en bent u terug bij het VVV/ANWB kantoor. **33** Poortje door naast VVV/ANWB kantoor Restaurant de Stadsschuur het adres voor Zeeuwse mossels. (augustus de maand van de zeeuwse kreeft.)

Uw rustpunt: Restaurant De Stadsschuur 's zomers voorzien van een prachtig terras.

Wandeling door historisch Goes

De geschiedenis van Goes in een notendop

Goes is in de 10e eeuw ontstaan aan de oever van een kreek, die Korte Gos (Curtagosum) heette en waaraan Goes haar naam ontleent.

In de 13e eeuw groeit Goes uit tot een havenstadje en krijgt de stad steeds meer rechten (privileges). In het jaar 1405 krijgt Goes van Graaf Willem VI toestemming om recht te spreken bij zware misdaden,

hiermee is het proces van dorp tot stad voltooid. Gravin Jacoba van Beieren verleent de stad in 1417 het recht om muren en poorten te bouwen, waarmee Goes ook het uiterlijk krijgt van een stad.

Jacoba van Beieren

De voornaamste middelen van bestaan in de 15e eeuw zijn de zeevaart, het bewerken van de meekrapplant tot een rode verfstof, de lakenfabricage en vooral het produceren van zout. De marktfunctie van Goes is voor het omliggende gebied dan al belangrijk. De stad Goes groeit, ondanks de politieke onzekere situaties, oorlogen, misoogsten en overstromingen waarvan sprake is in de tweede helft van de 16e eeuw.

Het brandgevaar in een middeleeuwse stad

is groot. De grootste brand in Goes vindt plaats in 1554. Een kwart van de – houten – huizen brandt af. Een enorm verlies voor de stad. Veel huizen zijn na de stadsbrand herbouwd in steen. In die periode heeft Goes ca. 1.750 inwoners.

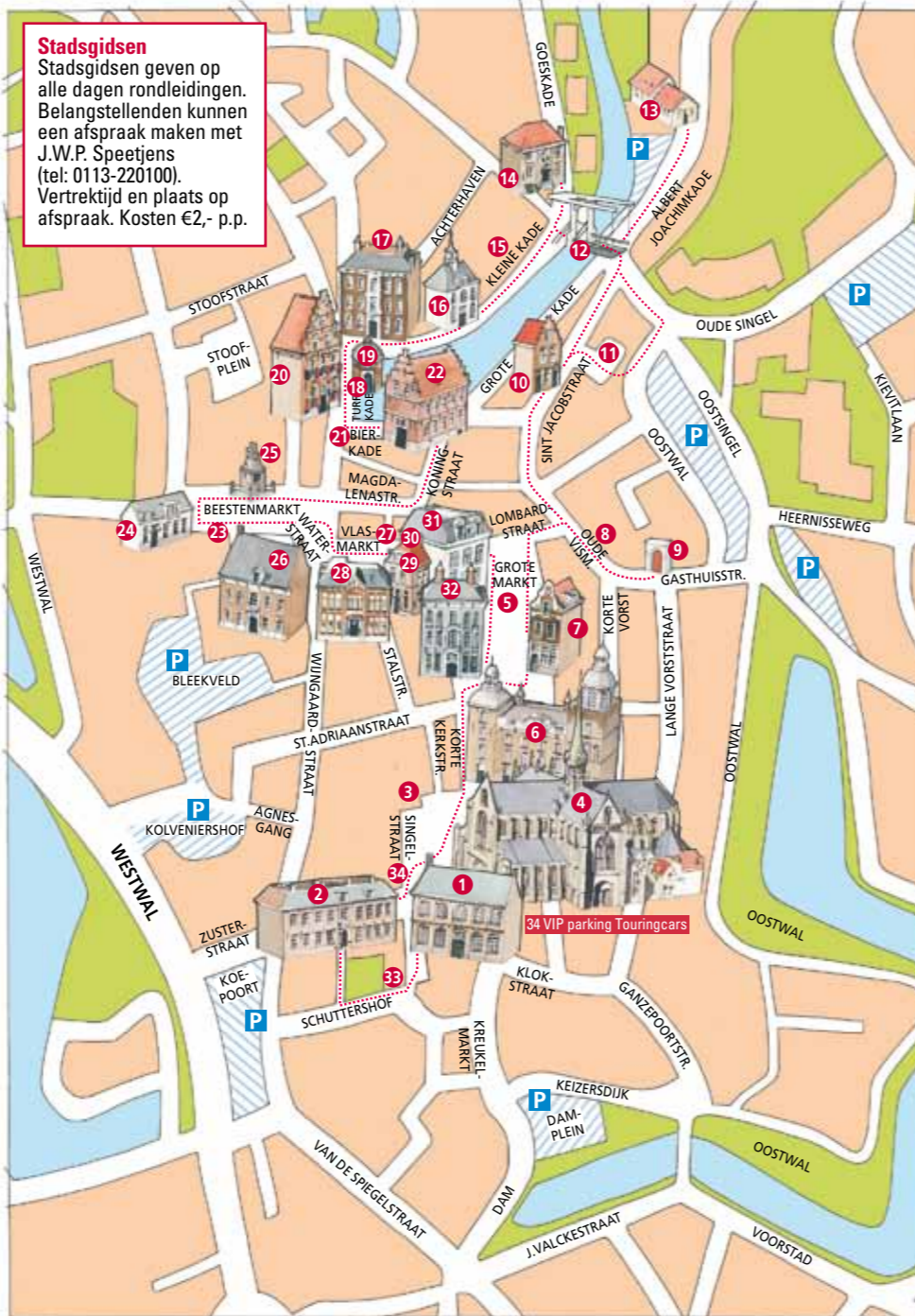
Schuttershof 'De Edele Voetboog'

De wandeling

Het stratenpatroon van de Goese binnenstad van nu wijkt nauwelijks af van dat in de 16e eeuw. Wel zijn de gebouwen en de woonhuizen in de loop der eeuwen regelmatig veranderd. De wandeling voert u door de oude straatjes en pleinen van toen - het beschermd stadsgezicht Goes - en beschrijft de functieverandering van grote en kleine monumenten.

Stadssilhouet rond 1750

Stadsplattegrond met wandelroute en parkeergelegenheid

34 VIP parking Touringcars: on- en uitstapplaats voor kort bezoek en binnenstad Goes

Goes in het centrum van Zeeland

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door:

Tekst : Janneke Huijs
Tekeningen : Danker Jan Oreel, Kloetinge
Vormgeving : Studio Wittenberg, Schijndel

- Restaurant de Stasschuur Goes
- VVV/ANWB kantoor Goes
- Voor rondleidingen door historisch Goes (www.gildedebelanden.nl)

33
Zoek (bezoek) de Oesterbar onderdeel van restaurant De Stadschuur Goes.

www.stadschuur.nl
+ (31) 113212332

de stad³³schuur

Wandeling door historisch Goes

